

بررسی کارایی روش رایج کنترل سوسک توتون، *Lasioderma serricorne* F. (Col.) با استفاده از فسفید آلومینیم در انبارهای توتون ایران

عارف معروف^{۱*}، نورالدین شایسته^۲، سید احسان رستم‌کلایی مطلق^۳

- ۱- موسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور، تهران
- ۲- گروه گیاهپزشکی دانشکده کشاورزی، ارومیه
- ۳- مرکز آموزش و تحقیقات توتون تیرتاش، بهشهر

چکیده

مهمترین آفت توتون‌های انباری، سوسک توتون *Lasioderma serricorne* می‌باشد که تقریباً در تمام دنیا در صنایع دخانیات یکی از عوامل خسارت‌زا به توتون از مرحله فرآوری تا مرحله سیگارت است. در ایران نیز این آفت در تمامی مناطقی که توتون‌های انباری وجود دارد حضور داشته و برنامه‌های کنترل هر ساله علیه این آفت انجام می‌شود که همراه با هزینه‌های سنگین و در مواردی مشکلات بهداشتی برای مجریان عملیات تدخین می‌باشد. در این بررسی چهار انبار توتون متعلق به شرکت دخانیات ایران در تیرتاش مازندران، گرگان و بندر ترکمن (۲ انبار) در نظر گرفته شد و روش جاری تدخین در آن‌ها اعمال گردید. روش جاری تدخین شامل استفاده از قرص ۳ گرمی فسفید آلومینیم با نام تجاری فستوکسین به میزان یک و نیم قرص برای هر مترمکعب از عدل‌ها و کارتن‌های توتون بود. قرص‌ها داخل سینی‌های فلزی، زیر پوشش پلاستیکی و روی توتون‌های بسته بندی شده قرار داده می‌شدند. مدت زمان گازدهی چهار روز در نظر گرفته شد. برای بررسی میزان تاثیر روش جاری تدخین، از تله‌های فرمونی استفاده گردید. تله‌ها از اوایل تیر تا اواسط آبان هر هفته بازدید شده و تعداد حشره‌های شکار شده ثبت گردید. نتایج شکار تله‌ها نشان داد که در هیچ‌یک از انبارها کنترل حشره به‌طور کامل انجام نشده و از حداقل ۷ روز بعد از عملیات تدخین سوسک توتون مجدداً در تله‌ها شکار شده است، که این موضوع می‌تواند به‌علت وجود نقص در روش جاری (دوز مورد استفاده و یا مدت زمان تدخین) و یا مقدمه‌ای برای بروز مقاومت در سوسک توتون نسبت به گاز فسفین در این مناطق باشد.

واژه‌های کلیدی: سوسک توتون، *Lasioderma serricorne*، تدخین، تله فرمونی، ایران

*نویسنده رابط، پست الکترونیکی: aref.marouf@gmail.com

تاریخ دریافت مقاله (۸۸/۳/۲۴) - تاریخ پذیرش مقاله (۸۸/۸/۲۳)